

діяльності та досягнення поставлених стратегічних цілей щодо формування власного капіталу.

2. Система економічної безпеки емісійної діяльності акціонерних товариств структурована за певними елементами, до яких, на думку автора, слід віднести концепцію формування системи економічної безпеки емісійної діяльності АТ, нормативно-правове забезпечення, зовнішні та внутрішні загрози діяльності, механізм реалізації системи економічної безпеки, методологію оцінки і контролю рівня економічної безпеки емісійної діяльності акціонерного товариства.

Література

1. Мак-Мак В. П. Служба безопасности предприятия как субъект частной правоохранительной деятельности : монография / В. П. Мак-Мак. – М. : Спутник+, 2003. – 220 с.
2. Ярочкин В. И. Система безопасности фирмы / В. И. Ярочкин. – М. : Ось-89, 2003. – 352 с.

3. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посіб. / М. І. Камлик. – К.: Атака, 2005. – 432 с.
4. Франчук В. І. Теоретична модель системи забезпечення економічної безпеки акціонерних підприємств / В. І. Франчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.8. – С. 155–162 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlntu/20_8/155_Franczuk_20_8.pdf
5. Шульга І. П. Основні загрози економічній безпеці товариства при випуску та розміщенні акцій / І. П. Шульга // Ефективна економіка. – 2010. – № 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=292>
6. Кірієнко А. В. Механізм досягнення і підтримки економічної безпеки підприємства : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / А. В. Кірієнко; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2000. – 19 с.
7. Мігус І. П. Ринок фінансових послуг: методичні рекомендації для складання рейтингів суб'єктів господарювання : навч. посіб. / І. П. Мігус. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 118 с.

Стаття надійшла до редакції 20 жовтня 2010 року

К. В. Селезньова,
викладач кафедри економіки та маркетингу
Харківського національного економічного університету,
аспірант кафедри економіки та маркетингу ХНЕУ

УДК 399.564:[399.944:621](477)

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У статті розглянуто та проаналізовано використання експортного потенціалу машинобудування України в динаміці за останні роки. Визначено основні завдання щодо розвитку експорту машинобудівного комплексу України. Виявлено основні проблеми реалізації експортного потенціалу машинобудування та запропоновано рекомендації щодо їх розв'язання.

Ключові слова: експорт, експортний потенціал, промисловість, машинобудування.

Е. В. Селезнева
**АНАЛИЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭКСПОРТНОГО
ПОТЕНЦИАЛА МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОГО
КОМПЛЕКСА УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ
МИРОВЫХ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ**

В статье рассмотрено и проанализировано использование экспортного потенциала машиностроения Украины в динамике за последние годы. Определены основные задачи относительно развития экспорта машиностроительного комплекса Украины. Вывявлены основные проблемы реализации экспортного потенциала машиностроения и предложены рекомендации относительно их решения.

Ключевые слова: экспорт, экспортный потенциал, промышленность, машиностроение.

K. V. Selezneva
**THE ANALYSIS OF THE USING OF
MACHINE-BUILDING COMPLEX'S EXPORT
POTENTIAL OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF
WORLD INTEGRATION PROCESSES**

The article considers and analyses in a dynamics the using of machine-building's export potential of Ukraine for the last few years. The basic tasks about the development of machine-building complex's export of Ukraine are set. The basic problems of realization of machine-building's export potential are educed and recommendations to the decisions of the basic problems are offered.

Key words: export, export potential, industry, machine-building.

Постановка проблеми. В умовах посилення глобалізації розвитку економіки кожної держави все більше визначається міжнародною конкурентоспроможністю на мікро-, мезо- і макрорівні та її експортним потенціалом. Однак динаміка зовнішньоторговельного балансу України свідчить про негативні тенденції для національної економіки [1].

Тому ефективне функціонування економіки України сьогодні потребує принципово нових підходів до формування політики економічного розвитку, яка б забезпечила стале зростання, відтворення промисловості та, зокрема, однієї з її ключових складових – машинобудування.

У сучасних умовах розвитку світових інтеграційних процесів підприємства машинобудівного комплексу України функціонують у складній економічній ситуації. Загострення конкуренції з боку іноземних товаровиробників і відсутність розвинутих ринків збуту позначаються на розвитку та функціонуванні підприємств машинобудування. У світовій економіці ця галузь промисловості є однією з найбільш глобалізованих, для неї характерні жорстка конкуренція, співпраця і значні обсяги обміну продукцією. Навіть розвинуті країни не можуть забезпечити свої потреби за всім асортиментом продукції машинобудування тільки за рахунок власного виробництва. Тому можливість інтеграції машинобудування України у світовий економічний простір повинна розглядатися з урахуванням конкурентоспроможності вітчизняної продукції та розвитку співпраці, зокрема в галузі забезпечення комплектних поставок і технічного обслуговування продукції, що поставляється [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження експортного потенціалу промислових підприємств зробили такі вітчизняні вчені, як Афанасєв К. М., Гальчинський А. С., Горячев А. А., Шагалов Г. А., а також зарубіжні дослідники: Алексєєва М. М., Білка В., Гітлоу Х., Градов А. П., Гротте Г., Долгов С. І., Кавусгіл Т., Картбі Дж., Кобиляцький Л. С., Пешкова О. П., Покровська В. В., Фамінський І. П. та ін. Незважаючи на велику кількість наукових праць з цієї тематики, доводиться констатувати, що нині майже відсутні дослідження експортного потенціалу саме машинобудівного комплексу України. Низка актуальних проблем, які існують у цій сфері й потребують подальшого аналізу та вирішення, зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Мета статті – оцінити використання експортного потенціалу машинобудівного комплексу України в контексті світових інтеграційних процесів та обґрунтувати рекомендації щодо подолання проблем розвитку експортного потенціалу. Об'єкт дослідження – процес використання експортного потенціалу машинобудівного комплексу України.

Основні результати дослідження. Сучасний розвиток суб'єктів світової економічної системи відбувається в умовах глобалізації ринків товарів і послуг. Тому участь України в міжнародному переміщенні факторів виробництва та продуктів споживання є ознакою рівня розвитку її господарства. Потоки експорту, які генерує країна, своєю чергою, залежать від експортного потенціалу підприємств.

Експортний потенціал – найважливіша характеристика економічної потужності країни. Під експортним потенціалом розуміють здатність виявляти і постійно відтворювати свої конкурентні переваги на світовому ринку відповідно до умов середовища, що постійно змінюється [3].

Стратегічним завданням України є розвиток та використання експортного потенціалу провідних галузей промисловості.

Нарощування доходів від експорту активізує торговельні й платіжні баланси, збільшує валютні резерви країни. Робота на ємні світові ринки дозволяє країнам задіювати у виробничому процесі наявні потужності, що не використовуються. Це дуже важливо саме для України, яка після розпаду СРСР успадкувала значні виробничі комплекси. А діяльність, спрямована на зовнішні ринки, не лише дозволяє зберегти основний капітал підприємств, а й завдяки отриманим зовнішньоторговельним прибуткам модернізувати його. Отже, робота на експорт, орієнтація на зовнішні доходи дає змогу ефективніше використовувати продуктивні сили країни [4]. Внаслідок обмеженого платоспроможного попиту на внутрішньому ринку поставок товарів та послуг на експорт стають практично єдиним засобом розвитку українських підприємств. Доходи від експорту можуть бути головним джерелом накопичення валютних резервів для здійснення структурної перебудови національного господарства. Звичайно, не слід недооцінювати кредити МВФ. Проте критика діяльності цієї міжнародної організації у країнах з перехідною економікою також має сенс [5].

Аналіз тенденцій розвитку сучасного експортного виробництва України показує насамперед високу залежність експорту від зовнішньої кон'юнктури ринку, що викликано низькою конкурентоспроможністю українських товарів, непрозорістю системи стимулів розвитку експортних галузей. Відсутність належного ресурсного забезпечення країни, значне технологічне відставання від розвинених країн та низький рівень доходу робить дешеву робочу силу чи не єдиним джерелом конкурентних переваг, що не є перспективним у довгосроковому періоді.

Про розвиток зовнішньої торгівлі України у 2010 р. свідчать дані, представлені в *табл. 1*.

Варто відзначити, що позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу України у I півріччі 2010 р. ста-

Таблиця 1
Зовнішня торгівля України за січень-серпень 2010 р.

Експорт товарів, млн. дол. США	Зміна порівняно з січнем-серпнем 2009 р., %	Імпорт товарів, млн. дол. США	Зміна порівняно з січнем-серпнем 2009 р., %	Від'ємне сальдо, млн. дол. США	Зміна порівняно з січнем-серпнем 2009 р., %	Коефіцієнт покриття експортом імпорту	Зміна порівняно з січнем-серпнем 2009 р., %
31590,6	33,2	36231,5	31,8	4640,9	22,6	0,87	1,2

Джерело: Таблицю складено автором за даними Державного комітету статистики України [7]

новило \$400,5 млн. проти дефіциту в \$479,1 млн. за відповідний період 2009 р. Загальний обсяг українського експорту у I півріччі 2010 р. дорівнював \$28,355 млрд., тоді як імпорту до України – \$27,955 млрд. Мінекономіки України, своєю чергою, прогнозує позитивне сальдо торгового балансу до кінця 2010 р. року в розмірі \$300 млн. за рахунок нарощування експорту в металургії, машинобудуванні та АПК [6].

Зовнішньоторговельні операції у 2010 р. проводились із партнерами з 210 країн світу. Слід відзначити, що експорт України до країн СНД становив 36,1% загального обсягу експорту, Азії – 27,2, Європи – 26,5 (у т.ч. до країн Європейського Союзу – 24,7%), Африки – 5,9, Америки – 4,1, Австралії та Океанії – 0,1%. Найбільші експортні поставки здійснювалися Україною до Російської Федерації – 25,9% загального обсягу експорту, Туреччини – 6,1, Італії – 4,8, Білорусі – 3,5, Польщі – 3,3, Німеччини – 3% [7]. Окрім того, за останній рік збільшився експорт товарів до всіх основних країн-партнерів: Італії – у 2,1 разу, Російської Федерації – на 70,3%, Польщі – на 53,6%, Туреччини – на 50,3%, Білорусі – на 45%, Німеччини – на 35,3% (рис.).

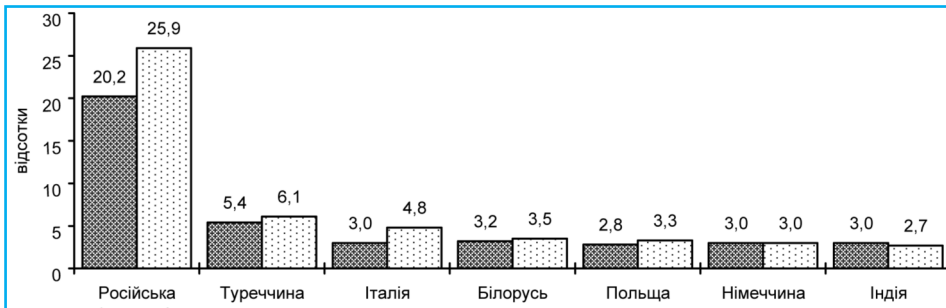

Рис. Основні країни-партнери України в експорті товарів
Джерело: [7]

Світові тенденції галузевої структури промисловості орієнтовані на розвиток машинобудування та галузей виробництва споживчих товарів. В Україні ж, навпаки, частка машинобудування скоротилася за останні десять років утричі, легкої промисловості – у 8 разів, а галузей соціальної спрямованості – від 36,7% до 19% [8]. Динаміка структури промислової продукції нашої країни, що склалася за останні роки, представлена в табл. 2.

Як видно з табл. 2, у 2001 році питома вага машинобудування становила 10,2% обсягів реалізації всієї промислової продукції, а у 2004 році – 13,4%. У 2005–2006 рр. відбувся невеликий спад. Але вже у 2007 році машинобудування відіграло відчутну роль у зростанні переробної промисловості й продемонструвало значний приріст на фоні незначного збільшення обсягів реалізації продукції переробної промисловості (на 1,2%). 2009-й рік виявився нелегким для машинобудівної галузі, оскільки падіння обсягів реалізації досягло 2,7%. Найбільшого зниження обсягів реалізації зазнало виробництво транспортних засобів та устаткування – на 1,3%. Але, за попередніми даними, у 2010

році частка машинобудування в загальному обсязі промисловості збільшиться на 0,4%. Це невелике збільшення, звичайно, можна віднести до позитивних змін, але ми бачимо, що машинобудівний комплекс України не витримав тиску світової економічної кризи. Тож необхідно вдосконалити роботу підприємств цієї галузі, аби її питома вага в

Таблиця 2
Структура реалізації промислової продукції (робіт, послуг) України, 2001-2010 роки, %

Галузь	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*
Промисловість	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Добувна промисловість	9,7	8,5	7,7	7,3	8,3	8,2	7,9	9,3	8,4	11,6
Переробна промисловість	65,5	67,7	71,9	76,4	75,8	73,5	73,9	72,9	69,2	71,4
<i>з неї:</i>										
Машинобудування:	10,2	10,7	12,2	13,4	12,7	12,5	13,7	13,3	10,6	11,0
виробництво машин та устаткування	4,8	4,5	4,5	4,3	4,4	4,1	4,2	4,1	4,2	3,8
виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	2,7	2,7	2,9	4,1	2,9	2,8	3,0	2,8	3,0	2,5
виробництво транспортних засобів та устаткування	2,7	3,5	4,8	5,0	5,4	5,6	6,5	6,4	3,4	4,7
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	24,8	23,8	20,4	16,3	15,9	18,3	18,2	17,8	22,4	17,0

Джерело: Таблицю складено автором за даними Державного комітету статистики України [7]

* Попередні дані

загальному обсязі промисловості поступово досягла рівня економічно розвинутих країн.

Нинішня частка машинобудівної продукції в обсязі реалізації усієї промислової продукції (11%) – невеликий показник як для країни, що позиціонує себе індустріально розвинутою державою. В економічно розвинутих країнах частка машинобудування зазвичай сягає від 30% до 50% загального обсягу промислової продукції. Наприклад, у Німеччині цей показник становить 53,6%, Японії – 51,5, Китаї – 35,4%. Саме такий рівень розвитку машинобудування забезпечує технічне переоснащення всієї промисловості кожні 7–10 років [9].

Отже, проаналізуємо останні зміни, що відбуваються на машинобудівних підприємствах України у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Насамперед розглянемо структуру експорту машинобудівної продукції за 2000–2010 рр. (табл. 3).

Наведені в табл. 3 дані свідчать про те, що питома вага експорту машинобудівної продукції в загальному

Тарајос». ВАТ «Луганськтепловоз» виробляв продукцію для замовника з Естонії, а у серпні та вересні 2010 р. відвантажив ВАТ «РЖД» по шість секцій магістрального вантажного тепловоза 2ТЕ-116У.

Збільшили обсяги виробництва товарної продукції, порівняно з 2009 роком, такі підприємства, як ВАТ «Брацлав» (Вінницька обл.), ТОВ ВП «Агро-Союз» (Дніпропетровська обл.), ВАТ «Червона зірка» (м. Кіровоград), ВАТ «Харківський тракторний завод», ВАТ «Львівагромашпроект», ВАТ «Уманьферммаш» та ін. [11]. Проте ці позитивні зрушення, на жаль, є фрагментарними і не мають системного характеру.

Розвиток машинобудівного комплексу України найбільш динамічно відбувається в наукомістких підгалузях машинобудування. Перспективними напрямками розвитку виступають суднобудування, вагоно- та тепловозобудування.

Вітчизняне машинобудування має всі передумови для збільшення обсягів експорту, зокрема в Росію. Проте слід зазначити, що таке зростання на основі ек-

Таблиця 3
Структура експорту машинобудівної продукції України, 2000–2010 рр. *, %

Показник	2000	2002	2004	2006	2009	2010*
Питома вага експорту машинобудівної продукції в загальному обсязі експорту товарів	14,1	14,65	17,32	14,5	17,3	17,6
У тому числі:						
механічне обладнання; машини та механізми, електрообладнання та їх частини	10,4	9,79	9,28	8,70	12,6	11,0
транспортні засоби та шляхове обладнання	3,28	3,84	6,24	5,40	4,00	6,10
прилади і апарати оптичні та медико-хірургічні	0,42	1,02	1,8	0,40	0,70	0,50

Джерело: Таблицю складено автором за даними Державного комітету статистики України [7]

* Попередні дані

обсязі експорту товарів протягом останніх 10 років не опускалася нижче 14%. За останніми даними, найвищим за період 2000–2010 рр. був показник 17,6% у 2010 р., порівняно з 2009 роком він підвищився на 0,3%. Таке зростання відбулося в основному завдяки збільшенню обсягів експорту транспортних засобів і шляхового обладнання.

Понад 60–70% продукції машинобудування України експортується до Росії, інших країн СНД, КНР, Індії, Мексики. Нині спостерігається тенденція до зростання присутності на закордонних ринках наших машинобудівних підприємств, що виготовляють високотехнологічну продукцію: ВАТ «Мотор-Січ», ВАТ «Турбоатом», ДНВО «Зоря-Машпроект» та ін.

У поточному році вітчизняними підприємствами машинобудування були налагоджені економічні зв'язки щодо експорту продукції. Наприклад, ВАТ «СМНВО ім. М. В. Фрунзе» виготовив 10 компресорів для російського Газпрому, а ВАТ «Сумський завод «Насосенергомаш» поставив партію живильних насосів для Харанорської ГРЕС (РФ) [10]. ВАТ «Турбоатом» провів переговори з Міністерством енергетики Бразилії та фірмою «Eletrobras» щодо можливості виходу на бразильський ринок. За підсумками проведених переговорів, ВАТ «Турбоатом» готує техніко-комерційні пропозиції для ГЕС «Belo Monte» і ГЕС «Sao Luiz do

стенсивного попиту тимчасове і може тривати недовго. Тому потрібно розробляти стратегії входження продукції машинобудівного комплексу України на нові ринки та оптимізувати стратегії розвитку присутності на російському ринку.

Таким чином, попри високий експортний потенціал сучасний стан вітчизняного машинобудування є незадовільним. До основних причин ситуації, яка склалася нині у цій галузі, можна віднести: відсутність державної підтримки, налагоджених внутрішніх ринків збуту, масштабних інвестиційних проектів з оновлення виробництва; низькі темпи розробки, освоєння і випуску нової продукції тощо.

Сучасні проблеми, що стримують розвиток та реалізацію експортного потенціалу вітчизняного машинобудівного комплексу, існують передусім через недосконалий механізм зовнішньоекономічного регулювання в Україні – нераціональну експортну та зовнішньоторговельну політику держави; конфіскаційну податкову систему; жорстко лімітовану грошово-кредитну політику, що залишає підприємства без обігового капіталу та інвестиційних ресурсів для розвитку виробництва.

До того ж багато проблем щодо розвитку експортного потенціалу накопичилося безпосередньо на підприємствах. Ідеться про невідповідність світовим

аналогам технічної та технологічної матеріально-виробничої бази вітчизняних підприємств, що призводить до зниження конкурентних переваг та рівня конкурентоспроможності експортної продукції; брак власних обігових коштів через складний механізм залучення зовнішніх джерел фінансування; труднощі адаптування до динамічно змінних вимог світового ринку, що вимагає від підприємств постійного розвитку в експорторієнтованому промислово-виробничому напрямі. І це лише деякі з проблем, які притаманні більшості українських експортерів.

Для виходу машинобудівних підприємств України на новий рівень розвитку в контексті світових інтеграційних процесів потрібно впровадження низки пріоритетних напрямів розвитку експортного потенціалу машинобудування.

Необхідно стимулювати експортерів на використання прибутку й амортизації для вкладень у технічне переозброєння своїх підприємств. Розвиток галузей машинобудівного комплексу, втягнутих у технологічний ланцюжок «машинобудування – експортери», і підвищення конкурентоспроможності продукції важкого й енергетичного машинобудування надасть змогу, з одного боку, забезпечити масову заміну зношених фондів у галузях видобувної промисловості, енергетики та інфраструктури, а з другого боку, поступово нарощувати експорт власне машинобудівної продукції названих підгалузей, відновлюючи позиції України у цьому сегменті світового ринку.

Наслідками переорієнтації експортерів із вивозу доходів (капіталу) на інвестиції стануть прискорення процесів вертикальної і горизонтальної інтеграції, розширення участі експортерів у власності підприємств машинобудування та інших суміжних галузей. Відтак відбуватиметься формування великих промислових груп, що поєднують підприємства різних галузей і орієнтовані на масштабні та довгострокові зовнішні замовлення.

Незважаючи на те що українська продукція машинобудування експортується до багатьох країн світу, структура зовнішньої торгівлі України не відповідає сучасним тенденціям на світовому ринку і демонструє низький якісний рівень багатьох традиційних і потенційних експортних товарів.

Аналіз географії постачань машинобудівної продукції України на світові ринки свідчить про суттєві недоліки у вітчизняній ринковій стратегії завоювання перспективних ринків.

Доказом цього є вкрай малі обсяги експорту обладнання та устаткування у країни Латинської Америки, на ринки країн Близького Сходу, Південно-Східної Азії й Африки. Проте саме у цих регіонах нині виник стійкий попит на машини та устаткування для будівельної промисловості, нафтохімії, нафто- і газовидобутку, гірничодобувної та енергетичної промисловості, переробки сільгосппродукції, тобто на ту машинобудівну продукцію, яка домінувала у 1970–1980-х роках в експорті колишньої УРСР.

Діяльність українських виробників машинобудівної продукції і зовнішньоторговельних організацій на зарубіжних ринках дозволяє висновувати, що перспективною для нас є також співпраця з Індією, Пакистаном, В'єтнамом, Іраном, Узбекистаном та Бразилією.

Безумовно, продукцію машинобудівної промисловості експортувати складніше, ніж вивозити сировину

й напівфабрикати. Видів цієї продукції дуже багато, і по кожному з них необхідно розробляти свою стратегію виходу на світові ринки та відповідати усталеним на цих ринках вимогам і традиціям. Тут потрібно працювати цілеспрямовано, постійно відвойовуючи для себе свою частку ринку. Одним із таких ринків, що зберігає сьогодні своє значення провідного для експорту продукції машинобудівного комплексу України, є російський ринок.

Таким чином, на найближчу перспективу вітчизняним виробникам і експортерам продукції машинобудування доцільно врахувати прогностичні оцінки російських та зарубіжних експертів, згідно з якими найближчим часом у Росії неминуче має здійснюватися масштабна заміна амортизованого устаткування, унаслідок чого ця країна стане одним із найбільших світових ринків збуту машинобудівної продукції. Українські підприємства повинні взяти до уваги цю обставину, щоб зберегти стратегічні позиції на російському ринку продукції машинобудування та запобігти розподілу цього ринку між провідними зарубіжними фірмами.

Серед перспективних заходів у цьому напрямі варто розглядати: створення спільних українсько-російських виробництв, пошук шляхів і форм забезпечення їх необхідними ресурсами, правовим захистом, збереження виробничого профілю підприємств, що мають ключове значення у забезпеченні економічної безпеки України. Окрім того, важливим є створення транснаціональних (і міжнародних) корпорацій. Цей процес в Україні вже розпочався (виробництво автомобільних двигунів, літаків та ін.), однак діючих ТНК у країні ще немає, і це ставить нашу державу осторонь основного шляху світового прогресу [2].

Загальновідомо, що для збільшення експортного потенціалу країни необхідно стимулювати експорт. В Україні з другого півріччя 2009 року був введений в експлуатацію *web*-портал [12], який забезпечує українських експортерів інформацією щодо законодавчої та нормативно-правової бази з питань зовнішньоекономічної діяльності, митно-тарифного і нетарифного регулювання, а також інформацією щодо перспективних ринків збуту товарів українського походження тощо. Окрім того, наказом № 133 від 15.05.2007 р. утворено Раду експортерів Міністерства економіки України. Просування українського експорту на міжнародні ринки збуту здійснюється із залученням торговельно-економічних місій у складі закордонних дипломатичних установ України.

Проте в державах із розвинутою ринковою економікою відповідна підтримка забезпечується також шляхом надання підприємствам-експортерам різних фінансових послуг, а також коштів із державного бюджету у вигляді субсидій відповідно до міжнародних норм. У США, Великобританії, Швейцарії, де функціонує потужний внутрішній ринок капіталу, комерційні банки охоче кредитують зовнішньоторговельні операції, якщо їх підтримує емісійний інститут. В інших державах (Австрія, Франція, Італія) державні інститути не здійснюють експортного фінансування, але є приватні структури, які надають середньо- і короткотермінові кредити. У більшості інших західноєвропейських країн, а також в Японії й Канаді, комерційні та приватні банки неохоче виділяють кошти для фінансування зовнішньої торгівлі. Тому там існують державні інститути і страхові компанії. Цей світовий досвід може бути кори-

сним та повинен використовуватися для вдосконалення системи регулювання і стимулювання експорту України.

Висновок. Недостатній розвиток машинобудування навіть за високих показників розвитку інших промислових виробництв – суттєва структурна вада економіки [13]. Однак науково-технічний прогрес у всіх галузях народного господарства матеріалізується через продукцію машинобудування. Тому основне економічне призначення цієї продукції – полегшити працю і підвищити її продуктивність шляхом насичення всіх галузей народного господарства основними фондами високого технічного рівня [14].

Для прогресивного розвитку машинобудівної галузі України потрібні значні фінансові вливання. Але інвестори не поспішають вкладати свої кошти в розвиток машинобудівних підприємств. Це спричинено низькою обіговістю коштів у цій галузі. За таких умов отримати свою частку машинобудівники можуть, скоріш за все, через участь у програмах інвестування сільськогосподарської, добувної чи будівельної галузей.

Аби забезпечити збільшення експортного потенціалу машинобудування України, в найближчій перспективі необхідно здійснити ряд заходів: підвищити конкурентоспроможність українських виробників на основі активізації структурного реформування економіки, передусім експортоорієнтованого сектору; якісно змінити спеціалізацію України у світовому поділі праці на основі розробки і реалізації комплексної експортної стратегії, орієнтованої на підвищення частки в експорті інноваційної та традиційної української продукції з високим рівнем доданої вартості, збільшення надання високотехнологічних послуг; переорієнтувати імпорتنу стратегію в напрямі забезпечення комплексного вирішення проблем модернізації національної промисловості й активної політики імпортозаміщення.

Література

1. Серебренніков Б. С. Оцінка експортного потенціалу електроенергетики України в контексті концепції сталого розвитку / Б. С. Серебренніков // Наукові вісті НТУУ «КПІ». – 2008. – № 5. – С. 5–11.
2. Малащук Д. В. Україна на світовому ринку машинобудівної продукції / Д. В. Малащук // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2007. – № 1(30). – С. 27–32.
3. Крушницька Г. Б. Експортний потенціал регіону та шляхи покращення його використання (на прикладі Чернівецької області) : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.05.01 / Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2001.
4. Скорнякова І. В. Експортний потенціал обробної промисловості України: управління процесом формування : монографія / І. В. Скорнякова. – К. : Науковий світ, 2006. – 175 с.
5. Пахомов Ю. М. МВФ: урок для України / Ю. М. Пахомов // Економічний часопис-XXI. – 2003. – № 1.
6. Сайт Інформаційного агентства РБК-Україна // <http://www.rbc.ua>
7. Офіційний сайт Державного комітету статистики України // <http://ukrstat.gov.ua>
8. Федулова Л. І. Тенденції та перспективи розвитку промисловості України / Л. І. Федулова // Економіка промисловості. – 2008. – № 43. – С. 20–29.
9. Амосенок Э. П. Машиностроение как доминанта в стратегиях развития отраслей экономики / Э. П. Амосенок // ЭКО. – 2005. – № 1 – С. 75–90.
10. Барташевська Ю. М. Розвиток машинобудування України: стан, проблеми, перспективи / Ю. М. Барташевська // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – № 1(8). – С. 19–25.
11. Офіційний сайт Міністерства промислової політики України // <http://industry.kmu.gov.ua>
12. Офіційний сайт Державної підтримки українського експорту Міністерства економіки України // <http://www.ukrexport.gov.ua>
13. Світова економіка / [Філіпенко А. С., Рогач О. І., Шнирков О. І. та ін.]. – К. : Либідь, 2000. – 582 с.
14. Машиностроение Украины. – 2002. – № 18. – С. 4–5.

Стаття надійшла до редакції 5 листопада 2010 року

Науково-редакційна група Інституту суспільної трансформації

на високому професійному рівні надає послуги з наукового і літературного редагування (відповідно до вимог ВАК України) наукових праць економічного, політичного та суспільно-гуманітарного спрямування:

- докторських і кандидатських дисертацій;
- наукових монографій;
- книг та статей.

Гарантія якісного кінцевого результату!

Звертайтеся за тел.: (044) 235 98 27, 235 98 28, 235 80 23;
e-mail: editor@osp.com.ua